

NSPRV

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE

Novi Sad, Trg Slobode 3 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

(ПРЕ)МИНУЛИ РАД

Да је Србија земља у којој се све споро и траљаво реформише, знано је свима добро. Тако је и категорија – „минули рад“ коначно дошла до свог природног краја, иако је још поодавно министар рада Слободан Лаловић први (или међу првима) увео термин „преминули рад“. Чак, шта више, потписник ових редова добро се сећа да је приликом потписивања тадашњег Посебног колективног уговора за основне и средње школе и домове ученика уценио преговараче друге стране да бирају или сигурност радног места или политику плата у том колективном уговору. Како обоје није могло, синдикати су се одлучили за сигурност радног места – социјални програм, а плате и све оно што иде уз плате остало је предмет других преговора, не и колективног уговора (уредбе о коефицијентима и закључка о основици за обрачун и исплату плата). Како ствари стоје, у месецима који следе, сасвим је извесно да ће доћи до потпуно промењених односа и у једном и у другом случају.

Наиме, Српски парламент је усвојио Закон о изменама и допунама Закона о раду, тачније би било рећи нов Закон о раду, због суштине, а не обима промена, који ће у наредном периоду на другачији начин третирати и сигурност радног места (биће је све мање) и политику плата, тачније додатака и накнада које су досад исплаћиване (у сваком случају коверте биће све тање). Тако ће сви запослени у Србији имати мање плате, једни због најављеног линеарног умањења зараде, а други због минулог рада, који се убудуће неће рачунати за сав остварен радни стаж, већ само онај који је остварен код последњег послодавца. Трећи ће имати мање плате и по једном и по другом основу. На тај начин за послодавце радници ће бити још јефтинији, а њихова егзистенција свакако још угроженија. Елем, најгоре ће проћи они који су променили више предузећа или установа, па чак и државни службеници и намештеници, јер ће им бити (об)рачунат само стаж код последњег послодавца. Међу њима, најлошије ће проћи ипак они који су близу остваривања права на пензију, јер ће им, не само плате бити кресане по једном или оба основа, већ ће им и отпремнине бити мање за трећину.

Они који боље познају свет рада рећи ће (и биће у праву) да нигде у свету и нема таквог „минулог рада“ и да је то рецидив из реалсоцијалистичког периода. С тим не могу ни да се не сложим, то је уствари тачно. Али минули рад и нека друга давања била су компензација за и онда бедне плате, а радника, без обзира да ли је из реда „плавих мантила“ или „белих крагни“ није ни интересовало како је послодавац обрачунао плату, већ колико пара он носи кући. Тако да је минули рад уствари био нека врста компензације за професионално устручавање, радно искуство, знање и вештине које је запослени стекао током радног века и које су му помагале да ефикасније обавља свој посао. На страну што је то било ионако више него прескромно, јер, примера ради, у већини струка

плата запосленог почетника и оног пред пензију са пуним стажом (40 година радног стажа) разликовала се свега за 16%. Дакле, професор пред пензијом могао је да оствари већу плату у односу на плату приправника, професора за увек мање од тих 16%, а у неким другим земљама, где се више води рачуна о овој чињеници, плата почетника и плата човека пред пензијом разликовале су се и дупло кад се ради о јавним посленицима. Кад се тиче оних у реалном сектору, ту уопште нема поређења, јер плата и није зависила од верности одређеној фирми, већ о радним ефектима запосленог и о томе колико је он уопште важан газди, па га је овај, према томе и новчано валоризовао.

Било како било, многи запослени ће се кад приме августовске коверте непријатно изненадити, јер ће им минули рад и, наравно, зараде бити много мање уколико су мењали послодавце. Што се тиче запослених у нашој бранши, протеклих дана многе су колеге са правом негодовале и интересовале се за будућност њихових зарада, с обзиром на то да је Закон о раду ступио на снагу 21.07.

Стога и овом приликом подсећамо на члан 108. Закона о раду, који се односи на став 1. тачка 4: „По основу временаведеног на раду за сваку пуну годину остварену у радном односу (у даљем тексту: минули рад) – најмање 0,4% од основице.

При обрачунају минулог рада рачуна се и времеведено у радном односу код послодавца претходника из члана 147. овог Закона, као и код повезаних лица са послодавцем у складу са Законом.

Ако су се истовремено стекли услови по више основа утврђених у ставу 1. овог члана, проценат увећане зараде не може бити нижи од збира процената по сваком од основа увећања.

Општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећању зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Основицу за обрачун увећане зараде чини основна зарада утврђена у складу са законом, општим актом и уговором о раду.“

Као што се види из поменутог члана Закона, законодавац није у Закону дао могућност да посебним актом (општим актом, колективним уговором, уговором о раду) може да се став 4. другачије уреди, већ је само дао могућност да се минули рад код послодавца може вредновати са више од 0,4%, а како је члан 22. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика супротан члану 108. став 1. тачка 4. Закона о раду да се минули рад рачуна само код последњег послодавца, те како је послодавац свих запослених у основним и средњим школама и домовима ученика Министарство просвете, науке и технолошког развоја, за запослене у просвети минули рад се рачуна збирно, без обзира на школу у којој ради или у којима је радио. За раднике који су радили код других послодаваца (ван просвете) увећана зарада за код њих остварен радни стаж се у овом случају не рачуна.

Нови Сад, 09.09.2014.год.

проф. Хаци Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ

